

Menander, *Het stuk chagrijn – Dýskolos*. Tekst, inleiding, vertaling en aantekeningen Henk Schoonhoven. Uitgeverij Ta Grammata (Reeks *Obolos* 15), Groningen, 2009. XVI + 88 pp. ISBN 978 90 808942 5 9, € 16,50.

Een korte rondgang langs bevriende classici leert dat de meesten van hen in antwoord op de vraag 'noem een stuk van Menander', de 'Dýskolos' snel paraat hebben, maar veelal een correct antwoord op de vraag waar dat stuk over gaat, schuldig moeten blijven. Daarom eerst maar even een korte samenvatting van de inhoud, die snel verteld is.

Knemon is een onaangenaam, niet sociaal persoon, kortom een stuk chagrijn — de titel van deze uitgave is een vondst. 'Zijn leven lang (en da's best lang) | heeft hij met niemand ooit es vriendelijk gepraat | en nooit is hij de eerste met een 'goeiedag!', | behalve als hij noodgedwongen mij, god Pan, | als buurman moet passeren', aldus de proloogspreker in de verzen 8-12. Hij was getrouwd met een vrouw die al een zoon, Gorgias, had, maar is door haar verlaten en leeft als een soort kluizenaar samen met zijn dochter. Op haar wordt de jongen Sostratos verliefd, maar zijn avances blijven vruchteloos aangezien vader Knemon tegen een verbintenis tussen de twee is. Maar dan komt het moment dat Knemon in een put valt en hij er door Gorgias wordt uitgehaald met een beetje hulp van Sostratos, die tijdens de reddingsoperatie toch vooral oog heeft voor het meisje. In elk geval milder gestemd draagt Knemon de zorg voor zijn dochter over aan Gorgias. Deze arrangeert een huwelijk tussen Sostratos en het meisje, en trouwt zelf in een moeite door met Sostratos' zusje.

Echt een stuk uit de Nieuwe Komedie dus, zoals ook blijkt uit de inleiding die Henk Schoonhoven toevoegt. Schoonhoven was tot 1992 verbonden aan de vakgroep Griekse en Latijnse Taal en Cultuur van de Rijksuniversiteit Groningen, en vertaalde eerder Vergilius' *Aeneis* en *Nero en Octavia*, overgeleverd op naam van Seneca. In zijn inleiding behandelt hij de persoon van Menander, de ontwikkeling van de komedie in Athene, de inrichting van het toneel, de overlevering van Menanders werken, de titel van het stuk, en de tekst van deze uitgave; een beknopte bibliografie en aantekeningen van de vertaler zijn toegevoegd. De tweetalige uitgave van dit stuk dat in de jaren vijftig van de vorige eeuw uit het zand van Egypte tot ons kwam, biedt daar waar de tekst kapot of onvolledig is, vierkante haken in de Griekse tekst, die eclecticisch is, maar waarbij de editie van Handley het uitgangspunt is geweest; de tekstkritische punt wordt niet gehanteerd. De doorlopende Nederlandse vertaling is metrisch; daar waar de Griekse tekst van het ene metrum in het andere overgaat, kiest Schoonhoven ook in het Nederlands voor een ander metrum. Het is jammer dat hij in zijn overigens voortreffelijke inleiding niets over het metrum zegt, en dat we pas in een noot op de verzen 703-783 vernemen dat het metrum overgaat in catalectische trocheïsche tetrameters, zonder dat ergens vermeld staat dat we daarvoor jambische trimeters lezen.

Als ik voor u, waarde lezer, een publicatie bespreek, dan wil ik doorgaans graag aan u een uitgesproken mening presenteren, een opvatting bieden waar je wat aan hebt, ten positieve of ten negatieve. In dit geval vind ik dat moeilijk. Want hoewel ik het geen leuk stuk vind, ik er nul keer om heb gelachen, ik het taalgebruik vaak ouderwets zo niet oubollig acht (bijvoorbeeld 'Nondeju!', 'Maar oei', 'aartsgeboefte', 'boevenvolk' en 'jandoedel', en dat alles op een pagina, namelijk pagina 39), ik het groen met oranje kaftje als lelijk beschouw en ik van mening ben dat de metrische vertaling geen poëzie is geworden, valt het mij zwaar hier iets negatiefs te noteren, aangezien men aan alles kan zien dat de uitgave met liefde is gemaakt. Ik nodig u graag uit zelf een oordeel te vellen. Maar hoe zou het toch komen dat zo weinig classici de inhoud van het stuk kennen?

Michel Buijs